

SZEGEDI HIRADÓ.

31-ik szám.

Vasárnap, tavaszhoz 15-én 1860.

Második évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:

Tanodaúta, Leme-feléhez, 359. szám, hová a kizárólag bérmentve utasítandók.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Szegeden hazahozhordással: Egész évre 6 frt. — félévre 3 frt. — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Videkre postán: Egész évre 8 frt. — félévre 4 frt. — évnegyedre 2 frt. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasos petisor egyszeri hirdetését 7 ujkr kétszerinél 6 ujkr, többzörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 36 ujkr. A nyilatkozóban a háromhasos petisor igrtási díja 20 ujkr.

Az előfizetői pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Alföldi viszonyok.

Fölhívás

a tavaszi vásár alkalmával Szegeden tartandó gép- és gazdasági eszközök kiállítása s probasztás tárgyában.

Az e lapok mult számában közölt levél szerint a pesti gépgyártólapadosok által az iránt szó-jittattam föl, hogy közbenjárásom által lehetővé tétessék abeli kívánságuk, hogy a jövő tavaszhoi szegedi vásár alkalmával Szegeden gazdasági gép- és eszközkiállítás tartassék.

Örömmel fogadtam ezen fölslóztat, minthogy meg vagyok győződve, hogy ezel megelőztettek megének gazdaközöségének ohajtásai épen anynyira, mint magam legbensőbb kívánataim.

Legsűrűsőbb teendőmmé vált tehát jelen fölslóztat közhírré tenni, midőn szavaimat megének helybenhagyására váró gazdasági egyetlünk tagjaihoz intézem. A tárgy üdvösségéről, úgy véltem, kiki meg leend győződve, minthogy érthető az magától is, hogy a mezőgazdaság körüli fáradozásaink, új gépek és eszközök szemlélése, ezekből eredő eszmecseré, mind megannyi tényező, melyek ha nem is általánosságban, de legalább egyeseknél a gazdasági rendszer javítására szolgáló külön-külön indító okoknak tekinthetők.

Míg tehát egyrészt a minden közérdeklő tárgyak fölötti eszmecseré nézetünket az annyira szükséges összhangzás felé vezeteti, úgy továbbá a tapasztalatok és példák fölmutatása által nyercendjük az eredményt, melyet a mezőgazdasági téren kereslünk.

Másrészt biztos előnyként tünik föl előttünk azon körülmény, hogy megének minden vidékeiben szétszórt gazdasági gép- vagy eszközműhelyek vezetői a pesti műhelyekből kikerült gyártmányokkal megismerkedésük folytán példaként tünendik ki maguk elé a pesti munkákat, melyek utánzására törekedni leend ezentúl föladatuk.

Jelen működésünk kettőzött érdekű leend, ha megének gépzei is résztveendnek a szegedi összejövetelnél, gépeiket, eszközeiket-oda szállítva és ott bátran állva versenybe pesti társaikkal, örmre fog, úgy vélem, mindegyikünknek fakadni a szép látványra, melynek tárgyat a megye és a főváros iparosainak nemes versenye képezeni.

Nem kétem, hogy jelen működésünk olyan eredményeket szüend és hogy mezőgazdasági viszonyaink szebb és jobb jövőnek indulandnak, erre ilyes kiállítások után terjesztendő irányadó nézetek fölkarolása fog leginkább segíteni, a gazdaközöség szakértőbbé váland, a gépészetben és az eszközök készítésében is javulásnak kelvén tőrténni, okvetetlen föl fog az eredmény tünni a földek művelése körül.

Azonban, ha az elősorolt előnyök olyanok is, melyeket bihető, hogy mindenki áttátand, mégis fog találkozni, kinek a jelen kiállítás gyöngye eszközöl fog fölúnni, ha tekintetbe veszi körülményeinkből kiltűnő szükségseinket; részben magam vagyok az első, ki hiszem az állítás valóságát és ki méltán-lyom e nézetet.

Igaz az, hogy hazánk valamint megének a haladás terén talán még sokáig fog küzdeni, míg elérnd a cél közelébe, melyet már talán mindegyik-

künk mint igazi hazafi kiltűzött magának, értem hazánk szellemi és anyagi jobblétének eszközlését. Hiszem azt, hogy a kör, melyben sinlődünk, sokkal nagyobb, mintsem hogy azt könnyen orvosolhatnók, hogy szenvedéseink mely sebeket bélyegzetek reánk, melyek helyrehozása évek sorát veszi igénybe.

Azonban sajnos, hogy ezen bajok elleni szerek kezeinkben ninesenek, s ha át láthatjuk is a baj nagyságát s ha tudjuk is, hogy mily segély kellene, mindazonáltal kénytelenek vagyunk ily óvszerektől elfordulni, mert nem áll tehetségünkben azokat fölhasználni.

Mindazonáltal rem lehetvén tenni, mit szívünk sugall, nem szabad magunkat a semmit tevésnek átengedni, s mert mindent tenni nem lehet, semmit nem próbálni, de ellenben kell alkalmaznunk magunkat a körülményekhez, annyit kell tenni, amennyit lehet, és ott hol lehet.

Ha tehát ilyen szempontból tekintjük jelen fölslóztat tárgyát, a szegedi kiállítás minden szerénysége mellett oly lépésnek fog előttünk fölme-rlüni, mely, habár kicsiny is, mégis előre vezet a haladás útján kiltűzött végcelünk felé. Így ha lépésnek tudjuk elismerni ezt, és úgy kell is, mert az! legyünk meggyőződve arról, hogy ezen első lépésünk sok más utána ejtendő lépésekkel össze-vonva haladást idézend elő, meg fogja érdemelni mindegyikünk részvételét és kötelességünké váland ezt fölkarolni.

E téről tudván tehát tekinteni a tárgyat, fölslólitom ezennel Csongrád megye közönségét részvételének tanúsítására, bízza lelkes hazafiságában és hibe, hogy értndi mindenki azt, hogy hazánk virágzóvá és nagygyá emelése, mely végcelünknek át előttünk és mely mindegyikünk legszentebb kötelessége, csak úgy lesz eszközölhető, ha egyestül erővel tömegestül vagy egyénileg minden utat és ösvényt fölhasználunk, mely célra vezet.

Károlyi Sándor, gróf.

Gróf Széchenyi István halála.

Tavaszhoz 11-én délelőtt Deák Ferenc és Fáy András indítványára a magyar tudós társaság némely tagjai tanácskozmányra gyűltek egybe, értekezendők a nagy ember s a magyar tudós társaság teremője iránt lerovandó hódolat és tisztelet adójának módjai iránt.

E tanácskozmány azonban csakhamar rendkívüli összes ülésé alakult át, a magyar tudós társaság elnökének, Dessewffy Emil grófnak következő levele folytán:

„Tekintetes Akademia! Mint ez időszeréni elnöknek, ma keserves kötelességet kell teljesítenem.

Akademiánk alkotója, Széchenyi István, nines többé!

A nagy fájdalomk némasága tiszteletet parancsol és követel ugyan, de azt hiszem mégis, nem fogunk ellene vétetni, ha mi első szakítjuk meg egy ország sajgó keserveinek hallgatagságát, mert hiszen az enyészethen fényű és hatású férfunk nevét és pályáját a mi létünkkel mindenkorra összekorrasztotta a történelem! Nines magyar, ki a vesztőség nagyságát ne érezze. Azonban legmélyebben a magyar Akademiánk kell azt éreznie.

Indítványozom emélfogva:

1. Tegye le az Akademia mély és öszülete fájdalomk kifejezését jegyzőkönyvébe.

2. Fejezze ki az igazgató tanács irányában azon ohajtását, hogy ez az Akademia alkotójának tiszteletre gyászünnepélyt fog rendezni.

3. Fejezze ki ugyancsak az igazgató tanács irányában azon reményét, hogy ez a nemzet kegyeltes ohajtásait fölkarolva és azok élére állva, eszközölni fogja, mikép éreszobor örökítse a haza szívében, Pesten, az elhunyt nagy férfú emléket.

4. Ötsőn az Akademia egy hónapra gyászt, alkotójának tiszteletre.

5. Jelölje ki azon tagjait, kik velem holnapután egy órakor Döblingben, a dícsőült kimúlásnak helyén és Cenken csütörtökön a beszentelési és temetési tiszteleteken az Akademiát képviselék.

S ezek fölött, tekintetes Akademia, gyászoljuk az elhunytat tetteink, becslük meg emléket a közre kiható tevékenység által! Hassunk és mélyedjünk belé szellembe, hogy föl fogja azt, minél igazabban valóstihassunk körünkben azon nagy eszmét, melynek érdekében adta a tett embere ez intézetet a hazának!

Engemet pedig tartson meg a tek. Akademia megbecsülhetlen szívességében és fogadja szokott jó indulattal legigazabb tiszteletem kifejezését. Pozson, tavaszhoz 9. 1860. 7 órakor. Gróf Dessewffy Emil, a m. tud. Akademia elnöke.”

E levél fölolvassása után a nagy számmal egybegyűlt tagok közakarattal a következő pontokat határozták:

1. A m. tudós társaság mindenekelőtt jegyzőkönyvileg kifejezi mély fájdalomk.

2. Külön gyászünnepély fog tartatni a magyar tudós társaság alkotójának s az emlékbeszéd tartására a nagy gróf elnöki utóda, báró Eötvös József határozottat fölkeretni.

3. Az igazgató tanács fölkeríték, hogy a nemzet ohajtását fölkarolva, eszközölje, hogy Pestnek valamely közterén országos emlék örökítse az elhunyt nagy férfú emléket; egyszersmint pedig egy külön tudós társasági emlék is emeltesék majdan a tudós társaság épülete udvarán avagy teremében.

4. Ugyancsak az igazgató tanács megkeríték, hogy tudós társaságunk alkotójának nevét emlékérem veretvéssel is tisztelje meg.

5. A tudós társaság tagjai egy hónapig gyászt viselnek.

6. A temetési szertartás alkalmával, gróf Dessewffy Emil ur vezetésé alatt, a következő igazgató, tiszteleti, rendes és levelező tagok hivattak föl a tudós társaságot képviselni: báró Eötvös József másodelnök, gróf Andrássy György, gróf Károlyi György, herceg Batthyányi Fülöp, herceg Eszterházy Pál, Deák Ferenc, gróf Apponyi György, Kubinyi Ágoston, Szögyényi László, báró Kemény Zsigmond, Toldy Ferenc, Hunfalvy Pál, Tasner Antal, Hoványi Ferenc, Zádor György, Zsoldos Ignác, Lónyay Menyhely, Peregriny Elek, Bertha Sándor, Arányi Lajos, Pomperly János, Zsivora György, Török János, Hollán Ernő.

7. A megdiesőült nagy gróf családjának levélben fejezi ki a tud. társaság mély sajnálkozását és részvételt a vesztőség fölött, mely a családon túl az összes hazát s legkivált tudós társaságunkat oly súlyosan érte.

8. Végezetre az elhunyt gróf arcképe a titoknokai tereméből, hód eddig tartatott, az ülésterembe áthozatni s ott föllüggesztetni határozottat. Az utasító szabályok minden íly alkalommal szavazás után rendelik elhatározatni a föllüggesztést. Kell-e mondanunk, hogy a szavazás egyértelmű volt. Hogy e kép már régebben nem a terem díszítésé, csak a nemes gróf szerénysége és ragaszkodása az utasító szabályhoz eszköze, mely alól még elhúskása alatt kivételt akartak tenni ő irányában! (P. H.)

— Gróf Széchenyi István végítessége f. hó 10-én a dóblingi plébánia-templomban a legnagyobb egyszerűséggel ment végbe. A bécsi urideg egy nagy része Starhemberg ugyanezen időben végbement temetése által megjelenésben gátlótlan, így történt, hogy a kis-dóblingi templom alig félig telt meg. Mintegy 50–60 személy volt jelen, kik egyébiránt csaknem mind a magyar főrendből valának. A gróf legközelebbi rokonai természetesen mind megjelentek. A falakra függesztett cimereken kívül minden dísz mellőztetett: Magyarország egyik legelső magnásának hulláját, ki egyszeresimut valóságos belső titkos tanácsos, kamarás és számos rendjelek tulajdonosa volt, egy egyszerű, csupán a keresztelől ékesített koporsó zárt. Fegyér órák a templomba hozatván, a dóblingi plébánia papsg által azonnal beszenteltetett; a jelenlévők ezután még mintegy negyedórát maradtak együtt csendes ima közt, mire a gyülekezet hallgatagon szétszórt és csak a hosszú kocsiorsó a gazdagon egyszerű házárt inasok jövelék — mert az urak maguk a legegyszerűbb magyar ruhában jelentek meg — hogy az elhunyt az előkelő körök tagja volt. A holttest, mint már említve vala, f. hó 11-én Cenkre volt szállítandó. A „Pesti Napló” távslírnyge szerént a gyászszertartáson jelen voltak: Andrássy, Barkóczy, Dessewffy, Waldstein, Zichy, Babarezy, Aezel, Lonovics stb., összesen mintegy 60 uraság. A beszentelő szertartás csendben végeztetett.

— Gróf Széchenyi István haláláról a „Wanderer”-ben ezen közleményt olvassuk: Már egy hete világos jelei mutatkoztak nála a növekvő búskomorságnak; keveset beszélt s egyáltalán legkedves barátait se látja szívesen magánál. Folyvást sötét képek foglalták el lelkét és a jövődől legfeketébb színekben rajzolták eléje. Benső barátjának Jósikának halála, ki közvetlenül megbetegülése előtt Dóblingben nála ebédelt, a hetven éves öregnek tökéletesen megtörte szívét. Őt nap óta semmit nem evett; kedvetlen tárgyai — a sok óra, chronometer, melyeket maga szokott volt fölűzni, és galambjait, melyeket sajátkezűleg etetett — figyelem nélkül hagyá. Szombaton gróf Zichy Henrik látogatta meg és leírhatatlan nyomasztó kedélyállapotban találta. Nőjének két nappal előbb azt mondá: „Napjaim meg vannak számítva.” Fölfigyelve is többször beszélt — mint mondják — öngyilkosságról stb. Mind e beszédek azonban, mint egy régen dől keddly kifolyására, senki se figyelt nagyon. Szombaton este a gróf a városban lakó titkárával Kissel sakkot játszott és a különben igen jó játékos ellenében csaknem minden játékot megnyert. Féltelegykor Kiss haza indult. A gróf a távozni készültől még azt kérdezé: vajjon fia Béla másnap bizonyosan Bécsbe jöved-e, mire a titkár igennel válaszolt. Nemskára az ápolók is eltávoztak (különös, hogy az agg gróf, őt szobából álló lakásán egyedül hált). Tizenkét óráig még föl a ajláját, aztán minden elcsendesedett. Másnap reggel a föllügglők csaknem félórát zörgöttek a táján és miután az szokása ellenére nem nyitottat föl, előszólitották az orvost. Betörték az ajtót s a harmadik szobában ott találta Széchenyit szétzúzott aggyal nyugszában, melyben gyakran szokott pihenni. Ez borzasztó látvány volt. A halott egészen föl volt öltözve, miől azt lehet következtetni, hogy le sem fektült volt. A szörnyű tettet végrehátol eszköz egy rövid csövű, tágnylisan pisztoly volt, melyet vízzel töltött meg. A két föllügglőt rendesen minden hónap végén szokta a gróf kifűteni, most, halála előtt rövid idővel, előre adta ki nekik tavaszhoi bérűket; s esdálatos, hogy ez sem tűnt föl senkinek! A törvényszéki hivatalos vizsgálat hétfőn délen ment végbe. A halott beszenteltetése a dóblingi templomban eredetileg szerdán déle volt határozva, hanem már ma kedden meg kellett annak történni. Ezután rögtön

Cenkre szállították a hullát, az ottani családi sírboltna fogja a „legnagyobb magyar” örök álomban kipihenni, sok hányattatással lelt, Magyarország történetében korszakot alkotott életének nehéz fáradalmait.

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

Ujabb fejlemények.

— Dohánytermelésről illető új rendelkezet. A es. k. főkörmánynak f. é. tavaszol 30-án 2494. sz. a kelt kibocsátványa következtében, s vonatkozva a dohánytermesztés tárgyában f. évi tavaszol 27-én kiadott s a hivatalos lapokban megjelent császári rendelethez, ezennel közöndomásra adatik: miszerént azon körülménnyel fogva, mivel a dohánytermesztései engedély megnyerése végetti bejelentések benyújtásának ezen es. rendelet 3 dikk sában kitűzött határideje már elmúlt, 0 es. kir. Apostoli Fölsege pedig legmagasb akaratát oda méltóztatott kimondani, hogy a megadott kedvezmények már ezidén hatályba lépjenek, a es. kir. pénzügyminisztérium f. é. tavaszol 28-án 1264. sz. a. az e részbeni határidőket kiváltképen ez évre nézve meghosszabbította, meg pedig a kivételre s nem a es. dohánykezelés már feldolgozott szükségletére számított dohánytermelési engedély megnyerése végetti bejelentés határidejét f. é. tavaszol végeig, az engedély kiadványozásait pedig f. é. tavaszol végeig. (B. H.)

— A belyegjegyek gyakori elcsikkasztása is egy rendelettel tön szűkséssé, miszerént a pénztári számviteli tiszték az okmányokon, mellékleteken s nyugtákon előforduló belyegjegyeket olyformán luzzák át, hogy a két fölönvón a jegy közepén szegje át egymást. Hasonlókép a latóságok kiadóbivatalai is köteleztek a levéltárba kerülő okiratokkal ezen mód szerént eljárni. A mulasztó egy forint büntetéssel itélhető. (B. H.)

— Vaspálya. — A Nagy-Szönyöl Székeshérvárj terjedő tizenegy mérföld hosszú vaspályavonalon a próbamenetek már megkezdődtek. A pálya megnyitása legalább az áruszállításra nézve, alkalmasint még e hó folytán megtörténik.

— Pályakérdés kitűzése. 0 es. kir. Fölsege legfőbb határozmányában legkegyesebben jóváhagyti méltóztatott, miszerént a Magyarországnak bejött hazafiai ajándékokból eredő, maig különösen célra nem szánt s így rendelkezéshöz összegek Magyarországra a lótenyészés emelésére fordításának, s hogy ezen összegek eme célra legelőszertübb fordításának kérdése egy 200 és 100 darab arannyal díjazandó pályafeladat tárgyává tételkessék: egyzersimut pedig, hogy a pesti lóversenyegylet választmánya, melyhez a es. kir. hadserge s a magyar gazdasági egyesület képviselői csatlodandó, a beérkező munkák jutalmára méltó volta fölött végérvényesen határozzon. Ezen legmagasb határozvány alapján Magyarországn a es. kir. Főkormánya pályafeladatul következő kérdés megjelölését találta kitűzendinek: „Miképen lehetne Magyarországn a lótenyészést, tekintettel a rendelkezésre álló főnőbb emilitett pénzeszegekre, melyek értékpárokból mintegy 250,000 új ft név szerénti összegrre s évenként körülbelül 12,000 ft új kamatjövödelmre ruznak, legártóssabban s legelőszertübb módon előmozdítani és emelni?” A pályázatok f. é. nyárelő végéig a pesti lóversenyegylet elnökehez, lovag Heinrich szádoshoz, Pesten Trattner-Károlyi-ház 4-ik szm alatt peest által s jellegével ellátva küldendő be.

— Lótenyészési-díjak. A Szerbajdaságban s a temesbányaságban az állami lótenyészési díjakat ezvire nyárelő 31-én Zomborban és öszhő 5-ang Nyenszentmiklóson fogják kiosztani.

— A pesti takarékpénztárnál az osztalek 1859-re 65 frtban van megállapítva.

— Két új gőzös készült el ismét a dunagőzhajózás 6-budai hajógyárában, melyek főnyere, eszura nézve, a társaság minden eddigi, szintén szép hajóit fölűlmulják. Bécs és Linz közt lesznék személyszállításra alkalmazva. Az egyik neve „Rudolf korona-örökös,” a másiké „Gizela.”

— A nagykanizsa-pragerhoi vasútvonal személy- és áruszállításra öszhő 1-én megnyitott. Tehát a kanizsai már Bécsbe és Triestbe vasúton mehetnek.

Szegedi tárogató.

— Tiszánk még mindig árul, de épen nem aggyalt okozhat mértékben; a jelenlegi vízállás az 1855-iktől még 5% fölabb alantabb; azonkívül töltésinken is erődesen dolgoznak és vizvezetőt felni még nincs ok.

— Szatmár városa községátalása a m. tudótaraságra 2000 forint ajánlott föl, felében a palotára, felében a tölkéhez.

— A mákedvél előadások eredménye. A sziklókódó borvátok és a nemzeti színház nyugdijalaja javára rendezett két nagyszerű mákedvél

előadás oly jövedelmet eredményezett, mely nemzeti színházunk számkönyveiben eddigelő példátlan. Az első est jövedelme 5398 frt volt, a másodiké 4700. A borvátok részére, mint értesültünk, kerek számmal 6000 s a nyugdijalaprak 2200 frt adományoztatott; a többi a tetemes napi és kiállítási költségek fedezésére lón fordítva.

— A Dunaparton sétálván, honnan a mostani évszakban a Dunát hemzsgőn látjuk a gőzösköktől, megvalljuk elég gyermekie leltük voltunk megütözni, hogy a sok gőzös közül csak egyetlengyen nem mutatkozik gyászlobogó. Pedig a dunai gőzhajózásnak Széchenyi volt az alkotója. Ugyan-akak ma reggel indult lefelé azon utas-szállító gőzö, mely Széchenyi nagy nevét viseli: ezen is csak a szokott két zászló lengett. (P. N.)

— N-Körös polgári gyászt öltöttek Széchenyirt, szintén egy hónapra, mint a m. tudótaraság tagjai.

— A főváros utcáin mindenfelé gyászjeleket s fátvót látnak viselni: az ország nagy halottját gyászolja mindenki.

— Több pesti lap közli a hirt, hogy a halottak hirdettet Orosz Ferec jeles zongorásznak Pesten hangversenyt adand; mi arról is biztosítjuk a fővárosi közönséget, hogy ezáltal művelőzetben is fog részesülni, mert Orosz ur játéka valóban jeles és elragadó.

— A hét-pálsirta-utca — melynek kövezete már igen rongált volt — jelenleg kockakövekkel újra kövezeték; ezt nem csak azért említtük, mert szükségös volt, hanem mert városunk esinosodásának is újabb bizonyítéka.

— A vasúton máol kezdve új menetrend lépett életbe, mit az utazó közönség figyelmébe ajánlunk.

100. — Virágzásnak indult gyümölcsfűsünk igen keves reményre jogosítanak bennünket a gyümölcstermésre nézve. Sem a tél, sem a tavasz nem okozta a meddő virágzást, legvalószínűbben a mult nyáron fanyarul elfodított ágak sorányságban keresendő az ok. Az alkalmas legkevesebbet mutatnak. Az ég csak egyebet ne vonna meg földre szánt áldaságiból!

100. — Az ugynevezett szerb kövezetünk legnagyobb s legrágábbika oly roncsolt állapotba jutott, hogy a szekerek inkább a mellette lévő sarat görölják, semhogy tengelyeik és kerekeik eltörésére határozzanak magukat. Emléksznék, hogy az árok-utca egykor a legkényesűbb volt, így nem eszda, hogy kövezet még és széthull a bár nagy tömeget nyert ingovány fölött. Egy kis javítást mindenesetre eltiltne és egyidejű ismét használatló lenne azon kövezet, melyen legtöbb vizet, fát és vasuti terheket szállítanak.

100. — Hétfőn este búcsúznak el Szabó szántársulatának még körűnkben mulatott tagjai. Jó emlékeztetünkben fogjuk a szétszóródott társulat kíválon derek tagjait örzeni és csak szerencsének mondhatjuk azon igazgatókat, kik e társulat jeles tagjai szerződtek. Vajha a hozánk jutandó szántársulatnak is volna F.-Szabó Amália, Décsy, Jánosia, Berzenyise s több oly valódi színészé, kik a művész nevet érdemlik. Csatlalhan okaink vannak binni, hogy Molnár igazgatóf, ha az ősz meghozza körűnkbe, nem kevésbé méltó társulatot hozand magával, melyet aztán még az igazgatói pontosság, a személyzeti viszonyok rendezettsége is fog emelni. Öszig meg csak, egybisszik, nem fog színházunk folyton gyászolni, s talán vetődni fognak vándor-madarak a mi földterítseinkre s azon lly előmozdítására, melyet a színészeti magyar hazánkban képvisel.

— A szobor, melyet Kisfaludy Sándor-nak Balaton-Firőden m. é. öszhő 4-én állítottak. Zalamegye közönsége által f. é. nyárelő 11-én fog felsőbb engedelm mellett — ímpeplesen leplezett tni. Ezt a Kisfaludy-szobor ügyet kezelő választmány kedves költősségének tartja ezennel tudatni, hogy a koszosról költő tisztelői minél számszában jelenlenségnek meg a leplezési ímpepjen.

— A „Magyar Futár” szerkesztője saját peréről a „N.N.”-nek ezt írják: A Kolozsvár megjelent „Magyar Futár” szerkesztője Vida Károly ur ellen bűnvádi pert indított a n-szebeni es. kir. országos tvszk, mint a községed labortója ellen, a szerkesztő saját tollából eredetl „Scylla és Charibdis” illratu cikk miatt. A „Magyar Futár” megjelölése föllüggesztetett a szerkesztő ellen indított pert kimenetelű. Végvár-gyaliskor az államügyész következő büntetést indítványozott Vida Károly ellen: A nemesség elvesszése, egy évi nehéz fogság, a perköltések viselése, 500 frt elvesszése a kantióbol, és elvesszése azon jognak örökre, hogy valaha hírlaprak tulajdonosa, kiadója vagy szerkesztője lehessen. A n-szebeni törvényszék Vida Károly urat fölmenette.

100. — Megjelent és kapható Burger Zsigmond könyvkereskedésében: „Az új iparrövidítés népszerű magyarizata Kunhegyi Kamill sz. k. Szeged város tanácsnokától.” A szépen kiállított füzetnek főcíme, hogy meglátszik rajta a szerző avatottsága, mit a törvényekben jártassága mellett több évi ébhezítokodása folytán az írányterekben szerzett magának. A könyvesek föfigyelmet fordít

nem csak a jövő felé, de a jelen átmeneti viszonyokra is a multnak tekintete vételével. A 20 lapra terjedő „románypéldák” külön ajánlatként szólnak a fizet mellett. Ennek főtárlata az iparrend magyarázata nélkülözhetetlen felvilágosításokat nyújt minden iparos számára, az románypéldák a volt iparosok számára kész kalauzárként állnak, az iparüzés önálló terére kísérleten veztetve a hivatalos iratok szerkesztésében járlatlan iparos osztályt. Tudnunk kell, hogy a törvények megértéséhez mindig hasznos huzhatunk, azért különösen oly törvényt, mely tisztán az ipar terére vonatkozik, nem ajánlhatók elegendő iparos társainknak. Én, ki magam is iparos léven, olvasgatni szokván, nem ritkán forgatok törvénymagyarázatokat, de sokszor oda jutok, hogy a sokféleleg magyarázható törvény szavai még inkább összekuszáltsáknak tetszenek előttem a magyarázat olvasása után. E fizetnek meg van azon érdeme is, hogy tiszta áttekintést nyújt a mindvégig kellő világításban tartja a tért, hova a magyarázott sz. szól. Nem fölösleges, de nem is hiányos a magyarázat, így e fizetke újra meg újra ajánlatos minden ipartűzőnek, sőt a kereskedők és földművelőknek is; minthogy, amint mondom, a közfontossága törvények megértése minden emberre kész nyereség szokott lenni. Ami elmondott igazság, hogy az új iparrendtartás hasz-

nos vagy káros voltát a jövő fogja kimutatni; de hogy több hasznát, mint kárt nyerjünk belőle, okvetlen meg kell vele ismerkednünk. Emaz ajánlott fizet 40 ujkrért bőséges ismeret nyújthat bárkinek is. Anyai mondanivalóm van a fizethez, hogy ha valaki csak az románypéldákat olvassa el figyel-mesen, már ezekből is megtanulhatjuk, mely helyeken mily képességgel, micsoda bizonyítványokkal kell egy iparüzéssel foglalomodnak elvált lennie. Maga az ipartanone belátását pályáját e fizetből.

— Figyelmeztetés. Minthogy az előfizetési izeket „Történet és Szerelem” című munkámra, jobbadán később küldözhetem szét, ezenel tisztelettel figyelmeztetem azon lelkes hönleányokat és érdemes hazafiakat, kiket gyűjtés végett megkeresni bátorítottam, hogy az előfizetéseket tavaszho 20-ig még mindig szívesen elfogadom, midőn nevezett munkám sajtó alól kikertelend. A földvárosi előfizetők végett tudatom, miszerint időközben lakasomat megváltoztatván, jelenleg lakom: öszunte, 28-ik szám alatt; a vidékiekre nézve a postán intézkedtem.

Pesten, tavaszho 10-én 1860.

Sarkady István.*

* Kértem a t. e. lapszerkesztők ezen sorok szíves átvételét.

Videki rövid hírek.

— A pázmándi enkorgyár tavaszéj 27-én, lángok martaléka lett; több intézetnél 250,000 frt erejéig volt biztosítva.

— Nagyváradról írják a P. L.-nak, hogy az ottani orsz. törvényszék egy hivatalnok a gyonylót magát. Öngyilkosságnak okaul reá bizott pénzek eliskaszását mondják.

— Sáros-Patak lapályait e hó 6-án hajnalban a Bodrog-töltést átépített víz ár egészen elborította; előbb pedig a már gyakrabban látogatott Kis-Patak helységet ugy elöntötte, hogy a lakosság az életveszélyből nehezen menekülhetett. Hasonló szerencsétlenség érte ugyan e vidéken Arad, Sára és Zsadány helységeket.

— Aradnál a Maros már apad s így a lakoságnak okozott aggály is szűlni kezd.

— A Balaton ezidén ismét csudalatos módon visszavándorolt régi, elhagyott medrébe; a Balatonnak e nem várt nyugtózókodása miatt a vas-pálya több helyen vált kiért.

TÁRCA.

A nemzet nagy halottja.

Hazai lapjaink mindannyira rendkívüli gyász-hírdetssel jelenti a legnagyobb magyarak rendkí-vül gyásos kimúlását. És Árpád bús nemzedéket mintegy villámütés gyánat rémít el a mélyen le-sújtó hírdetés; noha már előbb szétbellen suttogá azt a gyorsított hír. De ily csapásra vajjon minő gyöngéd előkészítés tehetné az érző keblet elég edzetté, hogy leverő bizonyossága, melyet oly örö-mest vonunk kétségbe, míg lehet, kevésbé legyen szédítő? —

Láttuk az első kétes hírszello lengésére sáppa-dozni az elérnőlt areokat, s csakhamar szemlélnünk kelle, mint hatott majdnem kétségbeeséjű szerie a valósnl tudomás legjobbjaink körében.

Mi lesújtóbbat hozhatta válságos napjainkban a napisajtó, mint e végzetes jelentésű két szót egy-más mellett: Széchenyi meghalt! Mi annyit tesz, hogy Hazánk legerősebb oszlopa ledőlt. Nem-zetiségünk Atlasza összerogyott! A mult évtized előtt egy külföldi lapnak im e sobjátása: „egymásután el-öltának világító mécsenink; tartunk toté, hogy na-gyon besötétült lőtörökünk”, olyannyira hatott ránk, hogy azóta számtalanszor viszhanganzi éreztük keblünkben e balsejtem-aggodalmat.

Mit mondjunk mi, miután előbb derengett haj-munkunk annyi tündöklő csillagát láttuk idő előt le-hullani, im már ucszólva napunk elborultát is megernünk juttatta mostoha vézgetünk?

Soha méltóbb könyek nem áztatták nemzetünk szeméit, mint hazánk e szemefényének behunyára; soha alaposabb fájdalomtól nem zokogott a férfias magyar kebel, mint nemzetünk e látóknak ez életből kiskadása után! Hisz öt három évtized óta megsemmisített honnemtől tisztel e öntudatos hazafiság.

Gyászos kihunyá valóban országos csapás. S mégis a szenvedések végtelen sorát kiállott magyar nemzetnek tudnia kell e legsúlyosabb veszteségében is büles megnyugvást találni. Különbön igazolni lát-szanék, hogy e világra szóló emberre nem vala méltó; ugymint kinek bölcsességngallta tanait nem képes fölfogni; azonfölül még keresztény hite s re-ményében is oly gyöngye, hogy az ezek tövérl fa-kadó szeretet gyümölcsét az élettansító tények ál-tal nem bírja többé megteremni.

Hányunk vállalná lelkesmeretere kézséggel e terhelő vádat? S mégis sok esősségő érelemnek némi föllüdtése végett szükséges föladatul ajánlkozók né-mely bánatnyihitő érvnek elmondása.

Epen ama nagy napon, midőn az új szövetség szerzőjének dicső föltámadását ünnepeztük, történt legjelölsebbeknek közölünk kimulása. — Az ő sirjá-hoz vándorlóknak is azt mondja már a föltötte örökűd nemfő: akit keresz, nincs itt többé. Ami benne mu-lándó volt, azt magába veszi a tápláló föld. Az ele-mek visszakövetéltl részközt; de a szellemből nincs köztük. Az a viszontagságok nem károsíthatják; az az örökkelvalóságot illet, s Isten jóvóltából a fensőbb neml érelemk eszmeének mindenha gazdag forrásá-ként fog ömledezni.

Porhüvelyének szövege annyi bajjal volt már terhelve, hogy annak nem sokára bekövetkező ösz-szeroskadását lehetlen vala nem gyanítani. Szíve ko-runkint mintegy szétrepesztett s elméje mindinkább elborulni látszott. — Az ő óriás lelkeinek borongó re-ményei már akkor szakadoztak, midőn az ő hitében való hitünk megfoghatóknál látta. — Egy idő óta már zúzott szívvel küldötte szét végbűcsűzésait, — mint mondá — „a hat deszka közöl” azokhoz, kik-nek főleg lelke akará kőni a nemzet föltöti örök-dés szent kötelességét. — Látható volt több jelen-ségből, hogy e kealдозásnak indult élet utósó suga-rait fövellőli szét.

Mindezek dacára mégis kell, hogy az ő erős lelkeének szilárdító sugallata hatotta legyen át kebl-ünkét, hogy az égető fájdalom terhe alatt silndőve vigaszt fogadni s adni bírjunk.

Borus viszonyaink soképp indokolják aggo-dalmainkat. — Tudjuk nem egy történelmi tényből, mikép ily terepélyes tölg kidölte olykor az egész rengeteget megrázkódtatta. S tapasztalók csak más-fél tized előtt, mikép egyetlen ellensúlyozó tényező-nek időelőtti összeroskadását is mennyire megsínyle a közlgy.

Vajha e hasonlíthatlan nagyság omálváltat az egyensúlyozó erőknék nehezen pótolható kárvallását is ne kelljen mostoha viszonyainknak siralmasan meggyászolnók!

A viganstáló bölcsesség nemfője, midőn a „leg-nyagyobb magyarnak” sirhalma felé szegzett bánatos tekintetünkkel az örökűd gondviseléshez tereli, — honnét nagy holtunk is meríté tiszta öntudatkor az égi tanácsot s fűnsőbb megnyugvást: — egyszer-mint boldogultunknak ama nagybecsű hagyományaira utalja lelkinkeket, melyekre a tántoríthatlan igazság letörülhetlenül reá nyomta hitelesítő pűsétjét.

Keressünk enyhét e gazdag örökség birtok-ban!

Az emberiség legűnnepeltebb oktatóinak eszméi nem maradtak mindig oly há földjegyéseken hátra, hogy minden kívánhatót kielégítenének. Né-melyet késs szajánti hagyományok, másokét töredékes jegyzetek nagyvnt bomlányosan vagy ösze-fűggetlenül tartották fön. Széchenyi Istvánunk nagy gondolatait s fenkölt érzelmei irodalmi művei-ben oly értőtelőség s oly méltó vonásokban vannak kifejezve: hogy azok komoly s józan tanulmányozása nem enged hazai ügyeink fölfogásában tévednünk. Bennök Széchenyi nagy szellemének hű tükreét bír-juk. Mint írta pedig azokat igaz lélekkel; bizo-nyítják bámulandó tettei, melyekkel nemzetét di-csősítette.

Mily csudadolgok egy embertől!

A „Hitel”, „Stadium”, „Világ”, „Keletnépe” stb. műlveinek gondosan összeállított gyűjteménye oraculum (jósdá) gyanúat szolgálhat nemzetűnknek még századokon tái is. A m. tudós társaság, lánchíd, nemzeti kaszinó, löverseny, duna-tiszaszabályo-zás, vaskapui ut, gőzhajozás s számos egyéb nagy eredmények az ő gyakorlati tevékenységének, mint intő példák szőlőndnek az utódkokhoz nagy tények-ben tüntetvén föl a hasonlíthatlan hazafinak való-ban eszményi képt.

És a tudományok s művészetek, melyeknek

oly hó pártfogójuk volt, bizonyára versengve igye-keznék majd a lángész kinevelést föltüntetni e történelmünkben páratlanul állandó nagyságot.

Megdöbbenlő látandja őt a késő nemzedék hazánk élvájpain, a dalnokok magasaltól énekei-ben, a művészet csarnokaiban.

Vajha az iránta növekvő tisztelet eszméi-nek mindinkább kellő fölfogását s követését is ered-ményezze. Vajha mindannak, mitől ő oly feltékny óvatossággal bugdokodott megvőni hön szeretet me-zetét, minél gondosabb eltávolításával s az általa ajánlottaknak fölkarolásával egyikezzünk fáradsat-lan törekvései iránt kegyeltesen hálát tanusítni és a gyarló ábrándozás lédercei helyett a józanul szá-mító észlelyesség tanácsait követni. Ugy valósnl-hatna egykoron vágytelten emlegetett reménye, mely szerént Magyarország nem volt, hanem lesz!

De nehegy e nagy reményben sajnosan tévedjünk, vajmi igen szívűnkre illik vennünk a nagy Dante intését:

O beata Ungheria se non si lascia
Più malincuare stb.

Karcsai G.

V e g y e s .

— Pápaszemes katonák. Az indus had-seregben a rövidlőtő köztalónaknak most előzör engedték meg, hogy szemlűvegt viselhesseken.

— Légűnnemű. Tavaszho 1-én éjjel Bo-roszlóban egy ritka égtűnnemű észleltetett: Az ég csillagos szőnyegéről egyszerre egy tűzróza alakú villám nyílt le, s közvetlenül azon a pon-ton, honnan a villám leivelt, két, keresztbe tett kard alakú tűzvonal mutatkozott. Ez egvűideig látható maradt s aztán három csillagnak adott helyet. A babonás nép oly tisztán kivethetnek állította e két tűzvonal kard formáját, hogy még markolatokat, pengéjüket, éltüket és negyüket is világosan látta.

— Régi város romjai Amerikában. Uj-Mexikóban a Peos folyónál, 90 angol mérföldre Stanton örűsség felett, egy síkság közepén egy nagy város romjaira találtak. A város négyszög alakú volt s hatalmas harcias fal lakkhatta egykor, mivel sok épületen a löreséket most is láthatni, s ez épületek többje granitból van építve! Még három ily épület maradványai láthatók, melyek mindegyike 300 lá-hossu, falai 35 láb magasak; faltestményeket s köböl domborműveket találtak bennik. Ezek tem-plokban lehettek.

— Konstantinápolyban „Pest város”-hoz címzve egy magyar vendégfogadó ál fön, melyet Tóthfalusi hazánkfa létesített, s melyben Tóth-falussal oly izletes magyar étketeket készít, hogy az ottani magyarokon kívül az idegenek is örömmel seregeleken szállaladjába.

Irodalom és művészet.

— Bartay Ede „Ős eredeti magyar zene-darabok”-ra hírdet előfizet. Az első kötet, mely a régi magyar zeneszerzők, n. m. Csermák, Lavotta, Bihari, Ruzicska, Tóth, Sárközy, Rózsavölgyi s töb-beknek Bartay által átdolgozott 30 művét foglalja magában, nyárhó közepén fog megjelenni. Az elő-fizetési pénzek, példányonként 2 ft 20 ujkrájával (te-hát egy-egy dal 7 ujkrájára kerül) tavaszho 1-ig Rózsavölgyi s társához küldendők be. Ha a vállalat pártolásban részesül, e kiadás időnkint megjelendő füzetekben folytattni fog.

— A magyar tudós társaság által vigjá-tékra kitűzött gr. Karácsenyi-féle díjat a „Titkos iratok” című pályamű nyerte el. Szerzője Szigli-geti Ede.

